

Petra Zemljic

Triindvajsetega avgusta, na peto obletnico tragične smrti akademskega slikarja Jožeta Slaka - Đoke, so v KiBeli odprli pregledno razstavo njegovih del, ki so v hrambi njegove žene Milene Slak. Skupaj z oblikovalko Išo Jakše sta naredili končno selekcijo in razstavo postavili. Peter Tomaž Doblila iz Kible izpostavlja, da so jo odprli nenačrtovano, a "tako je morallo biti".

Razstavni prostor polnijo slike, na katerih se Đoka poigrava s formami, oblikovanjem materialov, plesom barv in oblik, prepletanjem abstraktne in realistične. "Skladal je v harmonijah čutnosti, zaznavnosti, napetosti in bobneče družbene angažiranosti." Mogoče je, razmišlja Doblila, najizvirnejši in najbolj izrazit slovenski postmoderni slikar, ki je zapustil s "hollywoodskimi bleščicami prekrito podobo naše v duhovno noč pogrenjene civilizacije".

Prvo posthumno pregledno razstavo so mu postavili v Galeriji Nova Gorica leta 2015. Drugo zdaj pa v Mariboru. Ob odprtju razstave je koncertirala skupina Saeta, v kateri je Slak deloval, kajti bil je tudi navdušen glasbenik. "Igral je tolkala, zlasti indijske table. Iz časa na Akademiji za umetnost v Ljubljani krožijo o njem zgodbe, da je kar sredi pouka vzel table, sedel na tla in odtolkel nekaj za meditacijo in koncentracijo. Drugi so mu pri-

Đoka, Brecelj in Ogorevc

Čeprav je bil edinstven umetnik, ne le v Sloveniji in Jugoslaviji, ampak tudi v svetovnem merilu, je nekako "izstopil iz alternative", spomni Doblila, ko je za svoje delo prejel nagrado Zlata ptica (1981). "Iz tistega časa je legendaren in zgodovinski njegov performans v Galeriji ŠKUC v Ljubljani. Đoka je nagovoril Marka Breclja in Blaža Ogorevca k sodelovanju pri poskusu njegove (avto)destrukcije. Na steno je narisal drevo življenja in ŠKUC popisal s parolami in grafiti ter prosil svoja asistenta, naj ga kot Jezusa pribijeta na steno. Slak je bil oblečen v črno obleko s kravato, pomočnika pa bi ga morala po pribijanju na zid še pobruhati. Da bi bilo bruhanje lažje, sta se pred tem dodobra napila in najedla. Čeprav je bil performans dobro načrtovan, je Blaž Ogorevc omagal, verjetno mu je postal slabo od krvi in spremljanja akcije, in je Slaka na steno mukoma pribil Marko Brecelj sam."

PREGLEDNA RAZSTAVA

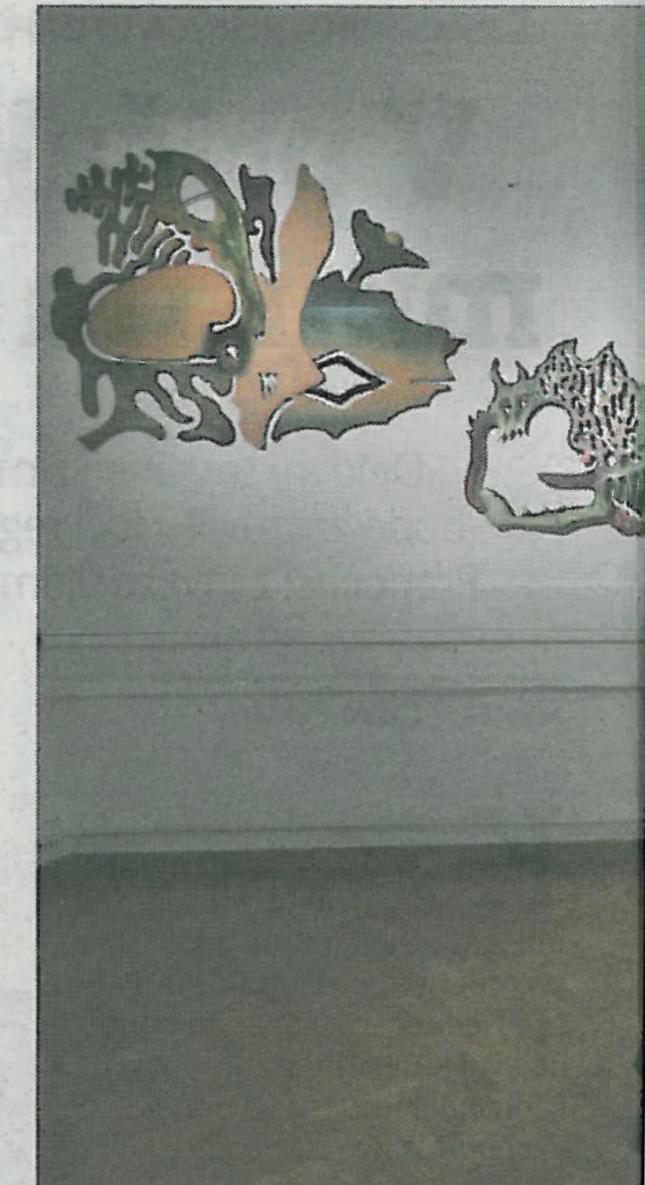
Nekoč smo se srečali

Na peto obletnico tragične smrti priznanega slikarja Jožeta Slaka - Đoke so v mariborski KiBeli razstavili njegove slike, ki razkrivajo njegovo večno iskanje in eksperimentiranje

sluhnili. Glasba mu je bila navdih. In pisane. Zanimal se je tudi za vzhodnjaške veščine aikida ter astronomijo. Svoj zvezdogled je izdelal ročno in morda nas vabi, da moramo pogledati v zvezde, če želimo videti sebe, kar simbolno storiti razstava, ko nam slike zasijajo kot zvezde in nas potegnejo v njegovo vesolje," razloži Doblila.

Kultura je "koža"

Nazadnje je v Mariboru razstavljal leta 2012, dve leti pred smrtno, razstavo je poimenoval Kmetske slike. Umetnik je takrat reklo, da te slike niso slike, namenjene kmetom, temveč slike, nastale na kmetih, "s kmečko pametjo" in so nasprotnje "urbanim" slikam, ki si jih pri-

zadeva uveljaviti s tujim bliščem zaslepljena, v bistvu pa kmetska slovenska kulturna srenja. "Odražajo pogled otroka na golega cesarja, z golimi dvorjani, ko so ravno oblekli svoja nova sublimna oblačila iz inozemstva. V deželi, kjer so mnenja pomembnejša od dejstev in pravovernost važnejša od vernosti, je tudi umetnost postala prazna forma, namenjena le 'zgodovinjenju' in 'črpanju sredstev'. Za ta namen mora biti skladna z ideologijo globalnega kapitalizma: žri, če ne, boš požrt, ne glede na sposobnost svoje pre-

Jože Slak in slike za slepe

Foto: Igor NAPAST

bave. Tako se utapljam v verbalni driski površno razumljenih citatov in parol, ki je spremenila umetnost v politični govor in onemogoča pogled na resničnost, namesto da bi ga raz-

"Postali smo družba slepih"

jasnila. Nerazumljivost je postala celo nekakšno sublimno estetsko načelo. Moje slike želijo prikazati cerebralne koprone, ki meglejo naš pogled, onemogočajo razumevanje

in komunikacijo med različnostmi ter povzročajo disociacijo, razpad družbenega organizma. Postali smo družba slepih, kar je posledica popolnega nerazumevanja bistvene vloge kulture v življenju družbenega organizma. Kultura je koža, ki drži skupaj meso, kosti in drobovino družbe."

Po nagradi Zlata ptica v osemdesetih se je širše uveljavil z veliko pregledno razstavo I do it my way v Moderni galeriji. Ta razstava ga je zelo zaznamovala, Dobrla meni, da se je takrat pokazal kot povsem izviren avtor, ki je razstavil "impozантно količino del svetovne kakovosti. Rezljane lesene plošče, poslikane z živimi barvami, so pri njem začele

dominirati konec osemdesetih let kot estetski vrhunc in novum na slovenski sceni, ki odkriva njegovo mojstrstvo in večstransko. V devetdesetih letih je Slak obdal svoje slike z lastnoročno izdelanimi okvirji, ki so že sami po sebi artefakti; gre za izbrane forme lesa z dodatki, ki dekorativno popestrijo sliko oziroma naslikani motiv. V devetdesetih letih vpelje druge materiale, preizkuša tehnike, sestavlja različne forme, plasti, nanaša in odzvema, od monumentalnega k prosojnemu, ponuja druge optike in

Avtportret
Foto: Andrej PETELINŠEK

Razstava je v Kibeli odprta do 14. septembra. Foto: Andrej PETELINŠEK

raziskuje percepcijo vseh čutov in še več. Svobodno je uporabljal katerakoli izrazna sredstva za dosego končne vizije ali izjave nekega dela."

Njegovo vesolje

V zadnjih letih življenja je Slak živel in delal v Jordankalu na Dolenjskem. Leta 2007 je prejel nagrado Prešernovega sklada za razstavo Slike za slepe, ki je kot metafora za različne vrste slepot, od fizične do socialne

in ideološke. Ves čas je bil razmišljajoč in primerno kritičen, a vedno spet umetniški. "Đoka je slikal, rezbaril, vnašal v svojo likovnost različne materiale, preizkušal nove tehnike, izdeloval in vedno - v vsem, kar je počel - ustvarjal. Kot izučen kemik, izurjen mizar in vrhunski umetnik. Kroj-razkroj in preobrazba organskega v anorgansko, v umetnino, ki seda in sega v prostor in ga napolni s svojo energijo, s srcem in z duhom. Umetnost je ne samo svet, ampak so naši svetovi. Dobrodošli v Đokovo vesolje in naj vam zvezde kažejo pot."

Razstava je v KiBeli na ogled do 14. septembra.

